

DARIAH-GR

Πως συμμετέχουμε στην υποδομή;

Λίλιαν Μήτρου

Πανεπιστήμιο Αιγαίου – Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Αντικείμενο παρουσίασης

- ✦ Θεσμικά ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά ΕΥ
- ✦ Θεσμικά Ζητήματα οργάνωσης-διαχείρισης ΕΥ και δικτύων
- ✦ Θεσμικά Ζητήματα διαχείρισης περιεχομένου
- ✦ Επιστημάνσεις

Ερευνητικές υποδομές/1

- Ολοκληρωμένα περιβάλλοντα που αναπτύσσονται και αξιοποιούνται από επιστημονικά δίκτυα με στόχο την μεθοδολογικά ελεγχόμενη παραγωγή, ανάλυση και διαχείριση (ερευνητικών) δεδομένων σε μεγάλη κλίμακα
- Ερευνητική υποδομή: εγκαταστάσεις, πόροι και υπηρεσίες που χρειάζεται η ερευνητική κοινότητα για έρευνα [ψηφιακό περιβάλλον / δίκτυα (Grid)/λογισμικό/-τεχνικός εξοπλισμός – πόροι γνωσιακής βάσης -ΑΝΘΡΩΠΟΙ]

Ερευνητικές υποδομές/2

- ✦ Το βασικό χαρακτηριστικό είναι ο ιδιαίτερος τρόπος οργάνωσης και διαχείρισης της πληροφορίας και των δεδομένων/μεταδεδομένων (με τρόπο ώστε να εξυπηρετούνται οι – συνταγματικοί – σκοποί της έρευνας αλλά και της πρόσβασης στην πληροφορία)
- ✦ Μεμονωμένες (single-sited)/ κατανεμημένες (distributed), κατά τρόπο ώστε να συγκροτούν ένα δίκτυο ερευνητικών υποδομών.

● Συγκρότηση ερευνητικής υποδομής & Θεσμικό πλαίσιο

- Ανάγκη δημιουργίας σταθερού δικτύου φορέων, ικανού να διασφαλίσει τη συνεχή παραγωγή και διάθεση των δεδομένων και να συγκεντρώσουν γύρω τους έναν σταθερό αριθμό χρηστών που θα δημιουργήσει ζήτηση για κεντρικά οργανωμένο ψηφιακό περιεχόμενο τη διαχείριση του οποίου να αναλάβουν εξειδικευμένες ερευνητικές υποδομές.
- Το θεσμικό πλαίσιο συνιστά όρο sine qua non
- **Διερεύνηση των θεσμικών, νομικών, θεωρητικών και άλλων δυσκολιών** που αντιμετωπίζει η συγκρότηση ενός δικτύου φορέων
- **Αξιοποίηση- Συγκρότηση του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου** για την λειτουργία του **δικτύου** και της **ερευνητικής υποδομής**

Ανάλυση στόχου

- ✦ Εποπτεία των θεσμικών και νομικών ζητημάτων που τίθενται σε σχέση με τη λειτουργία των ερευνητικών υποδομών και τη συγκρότηση δικτύου/συνεργασία φορέων.
- ✦ Εποπτεία του υφιστάμενου θεσμικού, κανονιστικού πλαισίου
- ✦ Κατανόηση του τρόπου και του βαθμού, στον οποίο το υφιστάμενο πλαίσιο/το μη υφιστάμενο πλαίσιο συνιστά εμπόδιο για τη συγκρότηση εθνικού ερευνητικού δικτύου και την ανάπτυξη της εθνικής ερευνητικής υποδομής.
- ✦ Πρόταση αναγκαίων τροποποιήσεων και συμπληρώσεων, ώστε να συγκροτηθεί το δίκτυο και η υποδομή με όρους επιτυχίας – στο βαθμό που συμμετέχει το θεσμικό πλαίσιο στην επιτυχία/αποτυχία του εγχειρήματος.
- ✦ Οι τροποποιήσεις και συμπληρώσεις δεν μπορούν παρά να γίνουν σε άμεση συνάφεια με τη διατύπωση των όρων συγκρότησης του δικτύου – το θεσμικό πλαίσιο δεν υπαγορεύει την ουσία – την αποτυπώνει και τη διευκολύνει.

Dariah -Οι νομικές απαιτήσεις

- ✿ Λειτουργία ως αποθετήρια δεδομένων
- ✿ Διατήρηση των δεδομένων
- ✿ Διάδοση των δεδομένων

Προς τούτο απαιτούνται

- Συμφωνίες σε επίπεδο δικτύου
- Προσχώρηση μελλοντικών «εταίρων»/συμμετεχόντων επί τη βάσει προτύπου κειμένου
- Συμφωνητικά απόθεσης περιεχομένου
- Συμφωνητικά πρόσβασης και χρήσης

Ζητήματα και Διαστάσεις

✦ Οργανωσιακή-Λειτουργική διάσταση

- Οργάνωση/λειτουργία επιμέρους υποδομών
- Οργάνωση συνεργασίας – συνεργειών ερευνητικών φορέων
- Οργάνωση/Διοίκηση/Διαχείριση δικτύου

✦ Περιεχόμενο - Δεδομένα σε σχέση με τις ερευνητικές υποδομές

- Ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας
- Ζητήματα διαχείρισης – διάθεσης περιεχομένου
- Ζητήματα προστασίας άλλων δικαιωμάτων (απόρρητο, προστασία προσωπικών δεδομένων κλπ.)

✦ Αλληλοδιαπλοκή οργανωσιακών και ουσιαστικών ζητημάτων

Τι είδους ζητήματα πρέπει να ρυθμιστούν;

- Η αντιμετώπιση των δεοντολογικών και **θεσμικών προβλημάτων που εμποδίζουν τη συλλογική επεξεργασία** των πληροφοριών και η **πρόσβαση όλων σε κοινές υποδομές** είναι δύο κρίσιμοι παράγοντες
- Η συγκρότηση ερευνητικών υποδομών προϋποθέτει συγκεκριμένες θεσμικές ρυθμίσεις που αίρουν τα εμπόδια διασφαλίζοντας έτσι τη συλλογική παραγωγή/ διαμοιρασμό/ δεδομένων και πληροφοριών και την πρόσβαση σε αυτές.
- Σημαντική παράμετρος η αποκεντρωμένη παραγωγή δεδομένων από διαφορετικές ερευνητικές ομάδες και υποδομές.
- Σημαντική παράμετρο συνιστούν επίσης οι ιδιαιτερότητες των ερευνητικών υποδομών για τις ανθρωπιστικές επιστήμες και πιο συγκεκριμένα η φύση των δεδομένων που αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης

Συγκρότηση-λειτουργία δικτύου

- ✦ Οργάνωση δικτύου και όρων συνεργασίας με τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται στα χαρακτηριστικά του (διασύνδεση δικτύων παραγωγών και χρηστών περιεχομένου/ Κεντρική «απόθεση» - διαχείριση περιεχομένου;)
- ✦ Ζητήματα διοίκησης/διαχείρισης επιμέρους υποδομών
- ✦ Ζητήματα διοίκησης/διαχείρισης δικτύου
- ✦ Ζητήματα διαχείρισης χρηματοδοτικών πόρων/έργων
- ✦ Σταθερότητα δομής/δικτύων
- ✦ Αντιπροσώπευση της εθνικής ερευνητικής υποδομής

Παραγωγή / διάθεση δεδομένων μεταξύ ερευνητικών φορέων

- ✦ Πνευματική ιδιοκτησία και διαχείριση δικαιωμάτων σε ερευνητικά δίκτυα
 - Προσδιορισμός δικαιούχων
 - Δικαιώματα επί των βάσεων δεδομένων
 - Δικαιώματα δημιουργών/ερευνητών επί του περιεχομένου
 - Άδειες πρόσβασης και χρήσης

Συνεργασία ως προς τον διαμοιρασμό περιεχομένου

- Συμβάσεις/άδειες/
πρωτόκολλα συνεργασίας
- διάθεσης/ εκμετάλλευσης ερευνητικού περιεχομένου
- Συμβάσεις παροχής/χρήσης ψηφιακού περιεχομένου

Πολιτικές και ρυθμιστικό πλαίσιο πρόσβασης στο περιεχόμενο

- ✱ Ερευνητικό περιεχόμενο ως δημόσια πληροφορία;
- ✱ Επίπεδα πρόσβασης - «Προνομιακή» πρόσβαση φορέων του δικτύου;
- ✱ Πολιτικές πρόσβασης τελικών χρηστών
 - Το ζήτημα της τιμολόγησης
- ✱ Άδειες πρόσβασης και χρήσης περιεχομένου
- ✱ Ένταξη στην προβληματική της περαιτέρω χρήσης πληροφοριών δημόσιου τομέα

Απόρρητο - προστασία δεδομένων

- ✳ Εναρμόνιση ελευθερίας έρευνας – δικαιωμάτων προσώπων : τόσο κατά την έρευνα όσο και κατά τη διαχείριση /διάθεση περιεχομένου
 - Ουσιαστικές / διαδικαστικές προϋποθέσεις
- ✳ Συμμόρφωση προς το κανονιστικό πλαίσιο (ν. 2472/97) για τη συλλογή/ διαχείριση/ διάθεση προσωπικών δεδομένων – μικροδεδομένων/μακροδεδομένων
 - Περιοριστική προσέγγιση ΑΠΔΠΧ
- ✳ Συμμόρφωση προς το κανονιστικό πλαίσιο (ν. 2472/97) για τα αρχεία χρηστών
- ✳ Ασφάλεια και διαδικαστικές υποχρεώσεις.

Ιδιαιτερότητες/Επισημάνσεις

- ✦ Αλληλοδιαπλοκή οργανωσιακών και ουσιαστικών ζητημάτων
- ✦ Δυσχέρεια εναρμόνισης επιμέρους στόχων :
Ευρωπαϊκή – διασυνοριακή διάσταση: κρίσιμη παράμετρος ιδίως ως προς τη ροή δεδομένων και τη διαχείρισή τους
- ✦ Τεχνολογικές εξελίξεις που αλλάζουν τους τρόπους επικοινωνίας/ συνεργασίας αλλά και διαχείρισης περιεχομένου και – ενδεχομένως - επιβάλλουν ανα-θεώρηση των ρυθμιστικών επιλογών
 - Περιβάλλον web 2.0
 - Τεχνολογίες/ περιβάλλοντα GRID